

Benevár

A honfoglalást követően Bene vitéz építtette a várat, amit róla Benevár-nak neveztek. A nagy kiterjedésű pogányvár a tatárjáráskor elpusztult, az 1240-es évek közepén építette újjá az Aba nemzetség egyik tagja. Sokáig nem maradt épen, mert 1479-ben már elhagyott vár-helyként említik a források. A pusztuló vár maradványait az 1980-as években tárták fel. A vár romjai Mátrafüredről a kék plusz jelzésen érhetők el. Mátrafüred érdekessége, hogy nevét Ótátrafüred mintájára kapta.

Szabadon látogatható, csak gyalogosan megközelíthető

Siroki vár

03.15–10.31.

K–V 10.00–18.00

11.01–03.14.

Sze–V 10.00–16.00

800 Ft

A Vár-hegy 294 m magas kopár riolittufa kúpján épült hazánk egyetlen barlangvára. Elsősorban földesúri magánvár volt, stratégiai szerepe nem volt jelentős. A község későbbi eredetű mint a vár, mert a várat a régi feljegyzések először 1267-ben említik, míg a község első írásos emléke 1302-ből való. A vár két külön részre tagozódik. A felső vár eredetileg belsőtornyos, szabálytalan alaprajzú volt, amelyet mintegy 10 méterrel mélyebben fekvő sziklába vágott külső védelmi öv erősített. Ide épült később a három, derékszög alaprajzú ó-olasz bástyával erősített alsó vár. A vár legjelentősebb birtokosa Országh Kristóf, a vár fénykora erre az időszakra, az 1550-es évekre esik. Országh Kristóf kedvelt tartózkodási helye volt Sirok, ide hozta ifjú feleségét Zrínyi Ilonát, a szigetvári hős Zrínyi Miklós lányát. 1561-ben Országh Kristóf – aki Nógrád megye főispánja és országbíró is volt egyben – megerősítette a felső várat, megépítette az ó-olasz bástyát és az alsó várat, az őrséget pedig 100 lovasra egészítette ki. Ennek az építkezésnek az emlékére helyzetetett el egy táblát az alsó vár

Siroki vár

kapuja felett, melynek mása ma ismét látható. Országh Kristóf halálával 1567-ben kihalt a család fiúága, az utódok nem fordítottak figyelmet a vár állapotának megőrzésére. 1596 októberében a török elfoglalta a siroki várat. A várat 1687 októberében foglalták vissza a törököktől. A Rákóczi-szabadságharc idején a várat állandóan 100 lovas védte, míg 1709-ben fel nem adták a felkelők. A szabadságharc bukása után a várat még rövid ideig meghagyták, ám 1713-ban a többi magyar várral együtt végleg lerombolták. A falu életét, sorsát meghatározó szerepe véglegesen megszűnt. A várat ismertető munkák említik az alsó és a felső várat elválasztó sziklafalban látható negyedgömb metszetű „ülőfülkéket”. Nemcsak helyük, de méretük miatt is ezek inkább méhészkedéssel hozhatók összefüggésbe. Az alsóvárba felvonóhídon át lépünk be, a várudvaron kilátóteraszokról a Kékes ill. a Barát és Apáca sziklák irányába nyílik kilátás. A vár kútja mellett lépünk be az újonnan kialakított kiállítóteraszba, ahol a török kor elevenedik meg. Játékos kedvűek bele is bújhatnak a török kori viseletekbe. A még nem helyreállított felsővárba falépcső vezet, a kilátás innen még lenyűgözőbb, közben barangolhatunk a vár alagútjain is. A vársétány a vár tövében húzódik, érdemes másik oldaláról is megnézni a várat.

Markazi várrom

A vár maradványai a falu központjától 1,5 km-re északnyugatra a 460 méter magas Várberc déli oldalán található. A jelzés vezet idáig. A várat feltehetően az Aba nemzetség Kompolti-ágából származó II. Kompolti Pál építtette az 1270-80-as években. A téglalap alakú építmény keleti és nyugati oldalfalának maradványa 32 méter hosszú, déli és északi fala pedig 25 méter. Az északi rész falait – ahol a bejáratot kialakították – ma már a romtörmelék teljesen eltakarják. A várfalak északkeleti, délkeleti és délnyugati oldalát kívülről 8-10 méter széles, 3-4 méter mély – ma már nagyrészt romokkal feltöltődött – sáncárok vette körül. A nyugati meredek sziklákon nem volt szükség sáncárokra. A Markazi vár bejáratát az északi részről – a Várberc és a Hegyestető felőli oldalon – a sáncárkon átívelő felvonó hídon át képezték ki. A várnak lényeges hadászati, katonai jelentősége nem volt. Az 1570-es évektől az okiratok már csak lerombolt palota, illetve várromként emlegették. Ősi köveinek nagy része szétszóródott a környékére, főként a meredek völgybe, ahonnan falusi építkezések házainak alapjaiba, és útépitkezésekhez hordták el. A várromtól gyönyörű kilátás nyílik az egész környékre, jól látható a hegyek, szőlők és gyümölcsösök által körülvett község.

Szabadon látogatható, csak gyalogosan megközelíthető

Pásztó – Szt. Lőrinc templom

A Múzeum tér a látnivalóival valóságos skanzen. A tér központi részén az Oskolamester ház áll, a kőből épült ház átmenetet képez a nemesi udvarházak és a parasztházak között, és ez teszi egyedülállóvá. Mezővárosi polgár háza, melyhez hasonló nem maradt meg ilyen épségben a mai Magyarország területén. A tér további látnivalói az egykori üveghuta és a volt ciszterci kolostor maradványai. A Szent Lőrinc plébániatemplom magját egy kisméretű, 12. század végén épült román kápolna képezte, melynek kis ablaka megmaradt a hajófalban. A 13. sz. végén megnagyobbították, ebből az időszakból maradt meg a torony alsó két szintje és a templom melletti temetőkápolna. A 15. század első felében a déli oldalon előcsarnokkal és oldalkápolnával bővítették. Ekkor készült a sekrestye is, és ebből a korból származik az oldalkápolna kettős gótikus ülőfülkéje is, míg a késő gótikus ajtók a 15. század végi átépítéskor kerültek beépítésre. Az oldalkápolna belső terét kőbordás keresztboltozat fedi. Tornyát 1723-ban építették át, mai szentélye pedig 1734-ben épült. Végleges barokk jellegét 1763-ban kapta. Az altemplom a pásztói Rátót nemzetség temetkezési helye volt. Itt nyugszik Rajeczky Benjámin zenetudós. A templom mellett áll a város életében meghatározó szerepet játszó Zsigmond király szobra.

Szabadon látogatható

www.matrainfo.hu

 www.facebook.com/matrajovoje

10 nap 10 templom és vár a Mátrában
Kiadja: Mátra Jövője Turisztikai Egyesület
Felelős szerkesztő és kiadó: Kápolnai Nagy Ágnes
Fotók és nyomdai előkészítés: Leokhares Bt. – Kápolnai Tibor
Nyomdai produkció: VM Verso Kft.
Készült 2015-ben.

A szövegek és fotók szerzői jogi védelem alatt állnak, azok felhasználásához a kiadó írásbeli engedélye szükséges.

A kiadvány térítésmentesen kerül terjesztésre.

3332 Sirok • Tel.: 20/204-6779

Információ: www.sirokivar.hu

Szabadon látogatható, csak gyalogosan megközelíthető

Szabadon látogatható

10 nap templom és vár a Mátrában

Mátra Jövője Turisztikai Egyesület

Fallóskút – Kegyhely

A felső-mátrai templomok közül talán a legismertebb a fallóskúti, ahol a Mária út is elhalad, emellett jelzett turistaút is vezet ide. A kápolna előtt a különlegesen szép, egyedi tűzománc stációk Rácz Gábor iparművész alkotásai. A „fogadó Mária szobor” mögött közvetlenül a kápolna előtt kiépített kútból meríthetjük a csodatevő vizet. A kápolna és környezete az évtizedek során sokat változott, formálódott. A kápolna építése az 1970-es években kezdődött el, majd 1988-ban a régi kápolna elé új torony épült. A következő évben felépült az új kápolna, melyet 1990-ben az Erdők királynője tiszteletére szenteltek fel, míg a Béke királynéja templom építési munkái 2006-ban fejeződtek be, mellette található a szabadtéri oltár. A zarándokhely története 1947-ig nyúlik vissza, amikor egy hasznosí asszonynak, Sánta Lászlónénak (Klára asszonynak) többször megjelent a Szűzanya. A látomások idején Klára asszony férjével együtt útra kelt és közösen meglélték a forrást, amely mellé hamarosan kápolna épült. A kis kápolna építése 1948 szeptemberének első napján kezdődött meg, bár az egyház kezdetben kifejezetten elutasító állásponton volt. Klára asszony hosszú éveken volt kiteve meghurcoltatásnak, több alkalommal került elmeógyógyintézetbe, vizsgálták elmeállapotát. 1985-ben hunyt el.

Galyatető – Kodály kápolna

Galyatető látnivalói közül kiemelkedik a Kodály kápolna. A polgárság kedvelt üdülőterülete volt a Mátra, így természetesnek tűnt, hogy a Nagyszálló előkelő polgári vendégei részére biztosított legyen a vallásgyakorlás is. A Nagyszálló után valamivel később, 1942-ben szentelték fel a templomot. Harangján a következő felirat olvasható: „Ezt Szmrecsányi Lajos egri érsek ajándékozta, amikor hős honvédeink a Donnál a vörös áradat ellen harcoltak. 1942.” A templom különlegességére a bejáratnál balra látható bronz tábla hívja fel a figyelmet. Kodály Zoltán a templom karzatán ma is látható – napjainkban is használatos – harmóniumnál komponálta a Csendes misét. A dombormű Miletits Katalin szobrászművész munkája. 1982-ben, a zeneművész századik születésnapjára készült el; Kodály második felesége, Péczely Sarolta támogatásával. A 20. század egyik legnagyobb magyar zeneszerzője igen gyakran pihent Galyatetőn. Többször helyettesítette a gyöngyösoroszi kántort, főleg télen, nagy havak idején. Tréfásan ezért galyai segédkántornak nevezte magát. A templom üvegablakai – Árpád-házi szent királyaink és más szentek – európai híró művész, Sztahlo Lili alkotásai. Az elmúlt évtizedekben újabb üvegablakkal bővült a templom, melynek tervezője Csiby Mihály.

Feldebrői altemplom

A Szent Márton tiszteletére emelt római katolikus templomról az ásátások bizonyították, hogy sírtemplomnak készült, eredeti rendeltetését a 18. századi átépítéséig megőrizte. Mindezt az altemplom kis helyiségének közepét elfoglaló sír igazolta. Honfoglalás kori történelmünk átmeneti időszakának a kettősségét jól jelzi a templom, mely alaprajzában a keleti kultúrát idézi, ám a nyugati kultúra elemeit is ötvözi magában, hiszen az altemplom a nyugati halotti kultuszok egyértelmű jele. Így Európában is páratlan értékűnek számít a feldebrői templom. A 11. században épült templom építéséről nincsenek írott emlékek. A templomot a következő század folyamán háromhajós, román stílusú templommá alakították. A 12-13. sz. fordulóján átalakított templomot nevezik második templomnak, a korábbi öthajós templom ekkor háromhajós, az eredetileg centrális alaprajzú épület kereszt alakú lett. A későbbi századok során többször átépítették. Az 1870-es években fedezték fel az altemplom középső szakaszát, falain a semmihez sem hasonlítható falfestményeket. Az altemplomba lépcsőn lehet lejutni. A húsz méter hosszú hajót szokatlan tagolású, zömök, erőteljes oszlopkötegek osztják ketté. Ezek tartják az épségben megmaradt kőboltozatot. Hazánk legkorábbi freskóit őrzik ezek a falak.

Gyöngyös – Ferences templom

A templom legkorábbi részei a szentély és a mellette álló torony az 1300-as évek első felében, a ferencesek itteni megtelepedésekor készülhetett. 1526-ban a törökök a kolostort és a templomot is földülták, ám a ferencesek már 1531-re rendbe hozták. A barátok soha sem hagyták el Gyöngyöst, sőt oltalomleveleik birtokában ellátták a környék és a távoli, török hódoltság terület katolikusainak lelki gondozását is. Az új, egyemeletes, ma is ép kolostort 1701-1727 között építették hazánk egyik legnagyobb ferences rendházává. A gyöngyösi ferences templom egyik kriptája őrzi a Rákóczi-szabadságharc legendás tábornokának, Vak Bottyán János generálisnak földi maradványait, emléktáblája 1907-ből való, melyet Thaly Kálmán, a kúrc-kor történetének legjelesebb kutatója avatott fel. 1916 decemberében a hívek jelenlétében utoljára kondult meg az a három harang, amelyet a kincstár hadi célokra szállított. Az 1917. évi tűzvész idején a rendtagok mentették meg a templomot és a kolostort a teljes pusztulástól. A 2012. évi felújítás során tudományos szenzáció volt, hogy a templom mellékhajójában befalazott falfülkékre akadtak. Kibontásukkor derült ki, hogy egy tökéletes, ma is használható ősi gyóntatófülkére bukkantak. A templomhoz csatlakozik hazánk egyetlen középkori kolostor-könyvtára.

Mátraverebély – Szentkút

A hagyomány szerint Szent László király 1091-92-ben ellenségei elől menekült, és egy szakadék fölé ért. Reménytelennek tűnt a helyzet, ám lovával ugratott egyet, és ekkor fakadt itt az első forrás. Az első gyógyulás a 13. században történt, amikor a Szűzanya megjelent egy verebélyi néma pászternak, aki így visszakarta beszélőképességét. 1210-ben templomot építettek Mátraverebély faluban, ahonnan körmenetben vonultak a forráshoz. A zarándokhely az 1400-as évektől a legnagyobb búcsújáróhelyeknek adott búcsúkiáltásokkal rendelkezett. 1705-ben épült fel Szentkúton az első kőkápolna. 1758-tól 1763-ig épült a mai kegytemplom és mellé a kolostor. 1970-ben a Szentkúti barlangokban, a mai kegytemplom fölötti hegyoldalon a 13. századtól éltek remeték. A kegyhelyet hosszú időn át ciszterci szerzetesek látták el, a török idők óta azonban a ferencesek is részt vettek a búcsúcsoporthoz vezetésében, lelkipásztori szolgálatukban. 1772-től már ők a szentkúti kolostor lakói, végleges letelepedésükre azonban csak a 19. században került sor. A rendszerválást követően az 1990-es évek elejétől fogva fokozatosan megerősödött a gyalogos zarándoklatok hagyománya. 2006-ban Nemzeti Kegyhellyé nyilvánították. A felújítás során korszerű zarándokszállással, fogadóépülettel is kiegészült a kegyhely.

Gyöngyöspatai templom

A település legnevezetesebb műemléke a Kisboldogasszony római katolikus templom Jesse-oltára. A templomot a 11. században építették, később elpusztult, majd az 1300-as évek közepén újat emeltek, ezt építették át, bővítették később. A Jesse-oltár Jézus családfáját mutatja be, egyedülálló műemlék. A nyolc méter magas, mozgalmas, sokalakos oltár valószínűleg dél-lengyelországi mesterek műve a 17. század közepéről. Az oltáron fekvő Jesse életnagyságú törzséből fa sarjad, ágain bibliai királyok és próféták – köztük Salamon és Dávid – dús aranyozású, festett szobrai felett koronás Mária trónol, karján a kiseddel. A fa törzsén iratszalogok kígyóznak az Énekek énekéből vett idézetekkel, az ágakon még két szőlőlevél is díszlik. A kétoldalt felnyúló ágak koszorúként ölelik át Mária születésének oltárképét a fa közepén. A fa törzse ezüst színű, az ágak aranyozottak. Az idők során többször súlyosan sérült és átalakított oltárt 1968 után az Országos Műemléki Felügyelőség munkatársai mesterien restauráltak. A templom zenei érdekessége a „Patai Graduálé”, amely a 15. századi patai kántor kottáit és feljegyzéseit tartalmazza. A középkori kódexet 1806-ban találták meg a faluban. Ma az Országos Széchenyi Könyvtárban látható, másolata itt Gyöngyöspatán.

Szabadon látogatható

Szabadon látogatható

Látogatás előzetes bejelentkezéssel • Tel.: 30/915-1548

Szabadon látogatható

Szabadon látogatható

Látogatás előzetes bejelentkezéssel: Molnár Károly, tel.: 30/239-2728